

ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΟΠΕΡΑΣ (2017-2019)

Τα μέλη της Ερευνητικής Ομάδας για την «Όπερα» συμμετέχουν τακτικά στο ετήσιο Διατμηματικό Συνέδριο που οργανώνεται τα τελευταία χρόνια υπό την αιγίδα της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας, εστιάζοντας, ανάλογα με τις θεματικές των Διατμηματικών Συνεδρίων, σε ζητήματα δραματολογίας, θεωρίας και ανάλυσης, ιστοριογραφικής προσέγγισης της Όπερας τόσο της ευρωπαϊκής μουσικής δημιουργίας όσο και της νεοελληνικής οπερικής παραγωγής (βλ. Πρακτικά των αντίστοιχων Διατμηματικών Συνεδρίων: <https://musicology.mus.auth.gr/δημοσιεύσεις>). Αναφέρονται ενδεικτικά τα πιο σημαντικά συνέδρια της περιόδου 2017-2019:

I. 9ο Διατμηματικό Μουσικολογικό Συνέδριο υπό την αιγίδα της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας με ειδικό θέμα «Παραλλαγές, Επεξεργασίες, Μεταμορφώσεις» Θεσσαλονίκη, 1-3 Δεκεμβρίου 2017

Ερευνητική Ομάδα Όπερας (Α' μέρος): Προεδρεύων: Νίκος Μαλιάρας

Εύη Νίκα-Σαμφών: «Claudio Monteverdi: Όψεις και δραματολογικές μεταμορφώσεις της *seconda pratica*»

Σταματία Γεροθανάση: «Ποππαία και Νέρωνας. Δραματολογικές παραλλαγές, επεξεργασίες και μεταμορφώσεις ενός ιστορικού θέματος»

Άννα-Μαρία Ρεντζεπέρη: «Τα ομηρικά έπη ως πηγή έμπνευσης στη θεματολογία της όπερας – διαμορφώσεις στην εξέλιξη της υπόθεσης»

Ερευνητική Ομάδα Όπερας (Β' μέρος): Προεδρεύουσα: Άννα-Μαρία Ρεντζεπέρη

Δήμητρα Χόνδρου: «Gioacchino Rossini (1792-1868): εξετάζοντας τις συνθετικές και δραματολογικές ιδιαιτερότητες των παραλλαγμένων εκδοχών μιας *opera seria*. Η περίπτωση του *Μωάμεθ Β' (Maometto II)*»

Αναστασία Σιώφη: «Η σκηνική δράση στο έργο του Ρίχαρντ Βάγκνερ με βάση τις μεταγενέστερες θεωρίες του»

Μαριάννα Σιδερή: «*Φάλσταφ*: Η μεταμόρφωση του σαιξπηρικού ήρωα από τον Βέρντι και τον Μπόιτο για το ιταλικό μουσικό θέατρο»

Γεωργία Πετρούδη: «*Μπίλυ Μπαντ* – το ταξίδι της “ταραχώδους” ολοκλήρωσης της όπερας του Μπ. Μπρίττεν»

II. 10ο Διατμηματικό Μουσικολογικό Συνέδριο υπό την αιγίδα της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας Κέρκυρα, 26-28 Οκτωβρίου 2018

Ερευνητική Ομάδα Όπερας (Α' μέρος)

Εύη Νίκα-Σαμφών: «Ο εξωτισμός στην *opera seria* του 18ου αιώνα. Ανιχνεύοντας τα “εξωτικά” μουσικοδραματολογικά γνωρίσματα μιας κατεξοχήν ευρωπαϊκής μουσικής παράδοσης»

Βασιλική Κωνσταντίνου: «Η ιστορία του υπεροπτικού και εξωτικού βασιλιά Κροίσου στην Όπερα του Αμβούργου. Στοιχεία εξωτισμού στην μουσική κληρονομιά της πολυπολιτισμικής Όπερας του Αμβούργου»

Δήμητρα Μπαντέα: «Jean-Philippe Rameau: *Ανακαλύπτοντας τις Ινδίες*. Στοιχεία εξωτισμού στη μουσική δραματουργία του έργου *Les Indes galantes*»

Μαριάννα Σιδερή: «Τουρκικές αναφορές στην ευρωπαϊκή όπερα του 18ου αιώνα»

Ερευνητική Ομάδα Όπερας (Β' μέρος)

Δήμητρα Χόνδρου: «Ο εξωτισμός ως μουσική παράδοση στην ιστορική γαλλική grand opéra: Οι περιπτώσεις των *Fernando Cortez* και *Vasco da Gama*»

Σταματία Γεροθανάση: «*Αλιείς μαργαριταριών*. Νέα οπτική του μουσικού εξωτισμού»

Θανάσης Τρικούπης και Μαριμέλ Χρύση: «Τα γαλλικά τραγούδια για φωνή και πιάνο του Σπυρίδωνα Σαμάρα»

III. 11ο Διατμηματικό Μουσικολογικό Συνέδριο υπό την αιγίδα της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας με ειδικό θέμα «Νεωτερισμός και Παράδοση» (με αφορμή τα 70 χρόνια από το θάνατο του Νίκου Σκαλιώτα) Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Κεντρικό κτήριο (Προπύλαια) 21-23 Νοεμβρίου 2019

Παρασκευή, 22 Νοεμβρίου 2019

Ερευνητική Ομάδα Όπερας (Α' μέρος)

Αμφιθέατρο «Ι. Δρακόπουλος»

5η συνεδρία. Προεδρεύων: Μηνάς Ι. Αλεξιάδης

Εύη Νίκα-Σαμφών: «Νεωτεριστικές όψεις και αντιπαραθέσεις στη λιμπρετολογία και μουσική δραματουργία του 18ου αιώνα. Μεθοδολογικές προσεγγίσεις»

Βασιλική Κωνσταντίνου: «Ο μύθος της Αριάδνης στις όπερες του J. G. Conradi και του J. S. Kusser. Προσεγγίζοντας τους πρώιμους νεωτερισμούς της γερμανικής όπερας»

Μαριάννα Σιδερή: «Carlo Goldoni vs Carlo Gozzi: Ανάμεσα σε ένα παραδοσιακό πρότυπο και τη σκηνή του μέλλοντος»

Ερευνητική Ομάδα Όπερας (Β' μέρος)

6η συνεδρία. Προεδρεύουσα: Εύη Νίκα-Σαμφών

Μηνάς Ι. Αλεξιάδης: «Όπερα και μουσικό θέατρο στον μεσοπόλεμο και εντεύθεν: αλληλεπιδράσεις, ορολογία και προβληματισμοί»

Αναστασία Σιώφη: «Εικόνες πολέμου στην όπερα»

Δήμητρα Χόνδρου: «Νεωτερισμός και παράδοση: ο *Macbeth* των Verdi και Bloch»

Ερευνητική Ομάδα Όπερας (Γ' μέρος)

7η συνεδρία. Προεδρεύουσα: Αναστασία Σιώφη

Αποστολία Κουκούλη: «Ο διάλογος μεταξύ μη-δυτικών μουσικών παραδόσεων και δυτικής νεωτερικότητας ως μέσο διαπραγμάτευσης ταυτοτήτων στην όπερα του B. Britten, *Death in Venice* (1973): Μια αναλυτική προσέγγιση»

Μαρία Μελοπομένη Χρύση: «Χορός και Χρόνος: Ο ρόλος του Χορού στην όπερα *Οιδίπους επί Κολωνώ* του Θόδωρου Αντωνίου»

Σταματία Γεροθανάση: «Προσαρμογή του αρχαίου μύθου στη μουσική δραματουργία του 21ου αιώνα. Aribert Reimann, *Medea*»

IV. Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο, *Opera and the Greek World during the Nineteenth Century / Όπερα και ελληνισμός κατά τον 19ο αιώνα*
Κέρκυρα, 17-19 Νοεμβρίου 2017

Το 2017 σηματοδότησε για την όπερα στην Ελλάδα μια τετραπλή επέτειο: τη συμπλήρωση 100 ετών από το θάνατο του Σπυρίδωνος-Φιλίσκου Σαμάρα (1861-1917), τα 200 χρόνια από τη γέννηση δύο σημαντικών συνθετών όπερας, του Σπυρίδωνος Ξύνδα (1817-1896) και του Δομένικου Παδοβά (1817-1892), καθώς και τα 150 έτη από την προμέρα της όπερας *Ο υποψήφιος* (1867), η οποία σε μουσική Ξύνδα και λιμπρέτο Ιωάννη Ρινόπουλου αποτέλεσε αφενός το πρώτο πλήρες οπερικό έργο σε ελληνική γλώσσα και αφετέρου το έναυσμα για την περαιτέρω δημιουργία ελληνόφωνου μελοδράματος.

Το Εργαστήριο Ελληνικής Μουσικής του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου και η Φιλαρμονική Εταιρεία Κερκύρας με αφορμή τις εν λόγω επετείους συνδιοργάνωσαν Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο με τίτλο *Όπερα και ελληνισμός κατά τον 19ο αιώνα*, το οποίο πραγματοποιήθηκε στην Κέρκυρα κατά το τριήμερο 17, 18 και 19 Νοεμβρίου 2017 (βλ. πιο αναλυτικά <https://ionio.gr/gr/news/8311> και στην επίσημη ιστοσελίδα του συνεδρίου: <http://users.ionio.gr/~GreekMus/operaconf2017>).

Το 2019 ο ψηφιακός τόμος (e-book) *Opera and the Greek World during the Nineteenth Century* αναρτήθηκε και βρίσκεται πλέον στη διάθεση του κάθε ενδιαφερόμενου αναγνώστη δωρεάν.

Ο τόμος περιλαμβάνει 17 κείμενα που παρουσιάστηκαν στο ομότιτλο συνέδριο που διοργανώθηκε το 2017 στην Κέρκυρα και αποτελεί συνέκδοση του Εργαστηρίου Ελληνικής Μουσικής του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου και της Φιλαρμονικής Εταιρείας Κερκύρας.

Ψηφιακός τόμος (e-book): ***OPERA AND THE GREEK WORLD DURING THE NINETEENTH CENTURY, CORFU 2019,***

<https://users.ionio.gr/~GreekMus/pubgr/OperaGreekWorld19.pdf>

<https://musicology.mus.auth.gr/wp-content/uploads/2019/06/OperaGreekWorld19.pdf>

Η παρούσα Έκθεση Πεπραγμένων της Ερευνητικής Ομάδας Όπερας της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας εστιάζει κατά κύριο λόγο στην τακτική και ενεργή παρουσία των μελών της στο πλαίσιο των ετήσιων Διατμηματικών Συνεδρίων και άλλων ειδικών συνεδρίων με θέμα την Όπερα που οργανώνονται υπό την αιγίδα της ΕΜΕ, στοχεύοντας αφενός στη μελέτη της όπερας και την προώθηση της διεπιστημονικής έρευνας με σκοπό την ανάπτυξη νέων μεθοδολογικών προσεγγίσεων στην έρευνα της όπερας και εν γένει του μουσικού θεάτρου και αφετέρου στη διάδοση της οπερικής δημιουργίας στο ευρύτερο εκπαιδευτικό κοινό.

Οπωσδήποτε, κατά το διάστημα 2017-2019 έχουν διεξαχθεί και σε ατομικό επίπεδο από τα διάφορα μέλη της **Ερευνητικής Ομάδας Όπερας** αξιόλογες μελέτες και συναφείς μουσικολογικές ερευνητικές δραστηριότητες, οι οποίες προς το παρόν παραλείπονται, καθώς η παρούσα Έκθεση Πεπραγμένων επιδίωξε να προβάλει τη συνεπή και συνεχή δραστηριότητα της Ερευνητικής Ομάδας Όπερας στο θεσμικό πλαίσιο των Διατμηματικών Συνεδρίων.